

ГЭРЭЭ ШУУД БАЙГУУЛАХ АРГЫГ ХЭРЭГЛЭХЭД АНХААРАХ АСУУДЛЫН ТАЛААРХ ЗӨВЛӨМЖ

1. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль (цаашид “хууль” гэх)-ийн 34 дүгээр зүйлийн дагуу гэрээ шууд байгуулах аргыг хэрэглэхэд хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан ил тод, өрсөлдөх тэгш боломжтой, үр ашигтай, хэмнэлттэй, хариуцлагатай байх зарчмыг баримтална.

2. Гэрээ шууд байгуулахтай холбогдсон маргааныг Монгол Улсын дээд шүүхээс эцэслэн шийдвэрлэсэн 2021 оны 9 дүгээр сарын 21-ний өдрийн Захиргааны хэргийн шүүх хуралдааны 126 дугаар тогтоолын 32-т доорх байдлаар дүгнэснийг захиалагч байгууллагууд үйл ажиллагаандаа анхаарах шаардлагатай байна:

“Аливаа захиалагч төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авахад нээлттэй, өрсөлдөөнт тендер шалгаруулалтын журмаар гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах бөгөөд зарим онцгой тохиолдолд өрсөлдүүлэхгүйгээр шууд гэрээ байгуулах аргыг хэрэглэнэ; шууд гэрээ байгуулах аргыг хэрэглэх нөхцөлийг, үйл ажиллагааны дарааллын хамт Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулиар хуульчлан тогтоосон, уг нөхцөлийг шаардахгүйгээр, эсхүл дарааллыг хэрэглэхгүйгээр шууд гэрээ байгуулахаар шийдвэр гаргах эрхийг захиалагчид олгоогүй байна” гэжээ.

Тендер шалгаруулалт амжилтгүй болсон үндэслэлээр гэрээ шууд байгуулах талаар

3. Хуулийн 34 дүгээр зүйлийн 34.1.1 дэх заалтад заасан “хуулийн 30.4.3-т заасан тохиолдол” нь захиалагч эхний нээлттэй тендер шалгаруулалтыг амжилтгүй болсон шалтгааныг судалж, тендерийн баримт бичигт холбогдох өөрчлөлтийг оруулсны үндсэн дээр хуулийн 30 дугаар зүйлийн 30.4.1 эсхүл 30.4.2 дахь заалтад заасны аль тохирох заалтын дагуу тендер шалгаруулалт зарласан байхыг шаардана. Энэ талаар Улсын дээд шүүхийн дээр дурдсан 126 дугаар тогтоолд:

“27.Хуулийн эдгээр зохицуулалтаас үзвэл, тендер шалгаруулалтын онцгой журам болох шууд гэрээ байгуулах аргыг зөвхөн хуульд урьдчилан, тусгайлан заасан нөхцөл үүссэн тохиолдолд захиалагч хэрэглэнэ, тодруулбал:

28.Бүх тендерээс татгалзсан (эхний удаа) бол захиалагч дахин нээлттэй тендер явуулах, эсхүл хязгаарлагдмал тендер шалгаруулалт явуулах бөгөөд ийнхүү дахин тендер шалгаруулалт явуулсан боловч Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 30 дугаар зүйлийн 30.1-д заасан нөхцөл байдал буюу “шаардлагад нийцсэн нэг ч тендер ирээгүй, тендер шалгаруулалтын бодит нөхцөлөөс төөрөгдүүлсэн, тэдэнд дарамт, шахалт үзүүлсэн нь шүүх, эрх бүхий байгууллагаас тогтоогдсон, шаардлагад нийцсэн бүх тендерийн үнэ захиалагчийн тооцсон төсөвт өртгөөс 5-аас дээш хувиар

хэтэрсэн, эсхүл энэ хуулийн 30.2-т заасан хэлэлцээ амжилтгүй болсон” тохиолдолд шууд гэрээ байгуулахаар байна” гэж тодорхой тайлбарлажээ.

4. Захиалагч батлагдсан төсөвт өртөгт багтаан худалдан авах ажиллагааг үр ашигтай төлөвлөж, зохион байгуулах ба төсөвт өртөг нэмэгдсэн тохиолдолд худалдан авах ажиллагааг шинээр эхлүүлнэ.

5. Захиалагч өөрийн буруутай үйл ажиллагааны улмаас хуульд заасан хугацааны дотор шийдвэр гаргаагүй, эсхүл гаргасан шийдвэрийг эрх бүхий байгууллагаас хүчингүй болгож, улмаар тендер шалгаруулалт хүчингүй болсон нь хуулийн 30 дугаар зүйлийн 30.4.3 дахь заалт болон 36 дугаар зүйлийн 36.18 дахь хэсэгт заасан “тендер шалгаруулалт амжилтгүй болсон” гэх тохиолдолд хамаарахгүй. Энэ талаар Улсын дээд шүүхийн дээр дурдсан 126 дугаар тогтоолын 34 дэх талд:

“... захиалагчийн эсхүл Үнэлгээний хорооны буруутай үйл ажиллагааны улмаас тендер шалгаруулалт хүчингүй болсон нь тухайн худалдан авах ажиллагааг нээлттэй тендер шалгаруулалт явуулахгүйгээр, шууд гэрээ байгуулах аргаар гүйцэтгээчийг сонгох эрхийг захиалагчид олгохгүй, тендер шалгаруулалтын үйл ажиллагааг Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуульд нийцүүлэн дахин зохион байгуулах үр дагавар үүсгэх юм” гэж мөн дурдсан.

6. Захиалагч 20 сая төгрөг, түүнээс дээш төсөвт өртөгтэй бараа, ажил, үйлчилгээг гэрээ шууд байгуулах аргаар худалдан авах бол хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.4 дэх хэсэг, Засгийн газрын 2021 оны 124 дүгээр тогтоолын дагуу тендерийн урилга, тендер шалгаруулалтын үр дүнг худалдан авах ажиллагааны цахим систем (www.tender.gov.mn)-д нийтэлнэ. Захиалагч хуулийн 34.1.1 дэх заалтад заасан үндэслэлээр гэрээ шууд байгуулах тендер шалгаруулалтын дугаарыг өмнөх амжилтгүй болсон тендер шалгаруулалтын дугаараас өөрчлөхгүй.

7. Захиалагч хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.1 дэх хэсэгт үндэслэн мэдэгдэл хүргүүлж, гэрээ байгуулах эрх олгосон бол хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.2 дахь хэсэгт заасан хугацааг мөрдөнө.

Зөвхөн нэг этгээдтэй гэрээ байгуулах боломжтой үндэслэлээр гэрээ шууд байгуулах талаар

8. Захиалагч оюуны өмчийн эрх эсхүл соёлын биет өвд хамаарах бараа, ажил, үйлчилгээг хуулийн 34 дүгээр зүйлийн 34.1.2 дахь заалтад заасан үндэслэлээр гэрээ шууд байгуулах үндэслэл бүрдсэн эсэхийг шалгахад оюуны өмчийн болон соёлын биет өвд бүртгэгдсэн бүртгэл, холбогдох эрх бүхий байгууллагын тодорхойлолт, Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.22.2 дахь заалтад заасан тусгай зөвшөөрөл зэргийг урьдчилан шалгана.

9. Захиалагч хуулийн 34 дүгээр зүйлийн 34.1.3, 34.1.4 дэх заалтад заасан үндэслэлээр гэрээ шууд байгуулахад холбогдох тооцоо, судалгааг хийсэн байх бөгөөд анхдагч гэрээний хуулбарыг хавсаргана.

Тендер хүлээн авах доод хугацааг мөрдөх боломжгүй үед гэрээ шууд байгуулах аргыг хэрэглэх

10. Хуулийн 34 дүгээр зүйлийн 34.1.5 дахь заалтын дагуу гэрээ шууд байгуулахад гэнэтийн болон давагдашгүй хүчний шинжтэй онцгой нөхцөл байдал үүссэн нь нээлттэй буюу хязгаарлагдмал тендер шалгаруулалтын журмын дагуу тендер хүлээн авах доод хугацааг мөрдөх боломжгүй болохыг тодорхойлсон байна.

11. Энэхүү үндэслэлээр гэрээ шууд байгуулах бараа, ажил, үйлчилгээний тоо хэмжээ нь үүссэн гэнэтийн болон давагдашгүй хүчний шинжтэй онцгой нөхцөл байдлыг даван туулахад шаардлагатай хэмжээгээр хязгаарлагдах бөгөөд түүнээс илүү хэрэгцээтэй бараа, ажил, үйлчилгээг өрсөлдөөнт тендер шалгаруулалтын журмаар зохион байгуулна.

Олон улсын байгууллагаас шууд болон дамжуулан худалдан авах шаардлагатай нөхцөлд гэрээ шууд байгуулах аргыг хэрэглэх

12. Хуулийн 34 дүгээр зүйлийн 34.1.7, 34.1.9 дэх заалтын дагуу гэрээ шууд байгуулахад түүнд заасан эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, вакциныг импортоор нийлүүлэхэд холбогдох хууль тогтоомжийг баримтлан зохион байгуулна.

13. Хуулийн 34 дүгээр зүйлийн 34.1.10 дахь заалтын дагуу гэрээ шууд байгуулахад Хүнсний тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.7 дахь хэсэгт заасны дагуу тогтоосон тоо хэмжээнд багтах тарианы үрийг чанарын шаардлага хангасан үйлдвэрлэгчээс импортоор авна.

Хорих анги дахь үйлдвэрийн бараа, ажил, үйлчилгээг худалдан авахад гэрээ шууд байгуулах аргыг хэрэглэх талаар

14. Хорих анги дахь үйлдвэрийн бараа, ажил, үйлчилгээг хуулийн 34 дүгээр зүйлийн 34.1.8 дахь заалтын дагуу худалдан авахад бараа, ажил, үйлчилгээ нь чанар, стандартын шаардлага хангасан байвал зохино.

Дотоодын үйлдвэрийн барааг жижиг, дунд үйлдвэрлэгчээс худалдан авах талаар

15. Хуулийн 34 дүгээр зүйлийн 34.1.11 дэх заалтын дагуу гэрээ шууд байгуулахад дотоодын үйлдвэрээс худалдан авах барааны жагсаалтад орсон бараа, бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэх боломжтой жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчийн талаар лавлагааг холбогдох байгууллагаас авах нь аж ахуй эрхлэгчдийн өрсөлдөх тэгш боломжийг хангана. Тухайн бараа, бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэх боломжтой хоёр ба түүнээс дээш тооны жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгч байгаа тохиолдолд бүх жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчдэд урилга хүргүүлж өрсөлдөх тэгш боломжийг хангана.

**Тендерт оролцогчтой хэлэлцээ хийх,
гэрээ байгуулах талаар**

16. Захиалагч хуулийн 14-16 дугаар зүйлд заасан шаардлагыг хангах аль болох олон аж ахуй эрхлэгчийг гэрээ шууд байгуулах ажиллагаанд оролцохыг урина.

17. Захиалагч хуулийн 34 дүгээр зүйлийн 34.2 дахь хэсэгт зааснаар хэлэлцээ хийж, хэлэлцээний дагуу хүрсэн, хуульд үл харшлах тохиролцоог гэрээний нөхцөлд тусгана.

18. Захиалагч хуулийн 34 дүгээр зүйлийн дагуу гэрээ шууд байгуулсан тохиолдол бүрд архивын нэгжийг хуулийн 49 дүгээр зүйлийн 49.1, 49.2 дахь хэсэгт зааснаар бүрдүүлж, хадгална.

19. Захиалагч гэрээ шууд байгуулах аргаар байгуулсан гэрээний хувийг холбогдох тайлбарын хамт худалдан авах ажиллагааны цахим системд байршуулж, гүйцэтгэлийн мэдээллийг оруулсан бол хуулийн 34 дүгээр зүйлийн 34.3 дахь хэсэгт зааснаар төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлэх, 46 дугаар зүйлийн 46.1.6 дахь заалтад зааснаар явцын мэдээллийг тайлагнах шаардлагыг хангасанд тооцно.

-оОо-